

EDUCA Review

รีวิวทุกเรื่องที่คุณต้องรู้!

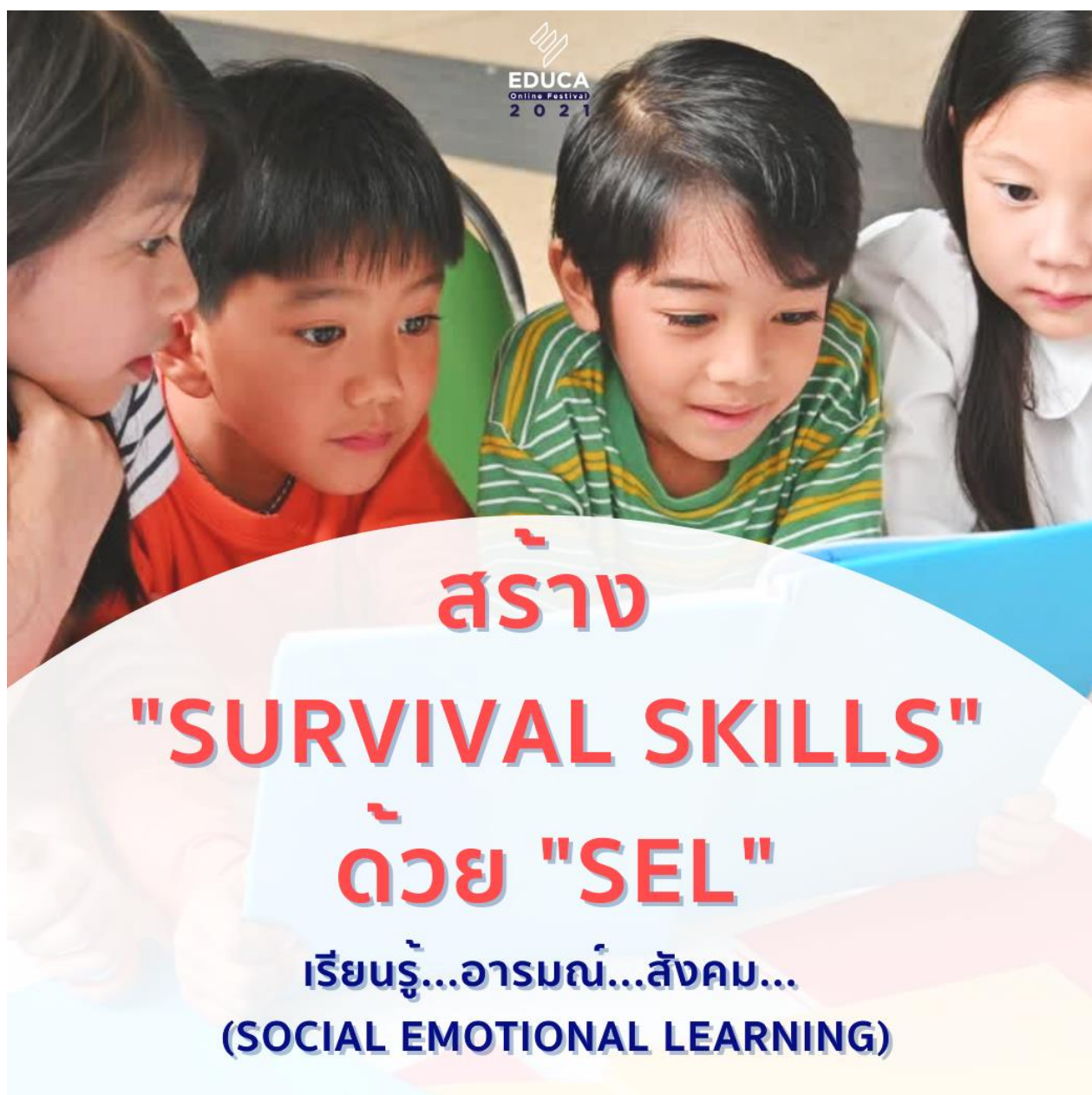
Newsletter 2021

บทความสร้างสรรค์พลังความรู้เพื่อครูไทย

กรกฎาคม 2564

www.educathai.com

Volume 14

EDUCA
Online Festival
2021

สร้าง
"SURVIVAL SKILLS"
ด้วย "SEL"
เรียนรู้...อารมณ์...สังคม...
(SOCIAL EMOTIONAL LEARNING)

เติมเต็มทักษะชีวิต...ด้วยการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคม

Message of EDUCA

ถึง เพื่อนครูที่รัก,

EDUCA รู้สึกดีใจมากที่ได้ร่วมส่งกำลังใจให้คุณครูทุกท่านในช่วงการแพร่ระบาดของโควิด-19 ผ่านการนำเสนอสาระดี ๆ ที่คุณครูสามารถนำไปใช้กับสถานการณ์ช่วงนี้ได้ เพื่อให้นักเรียนของเราได้รับการพัฒนาทักษะความรู้ควบคู่ไปกับทักษะชีวิตอย่างเต็มที่ และคงเป็นที่ทราบกันดีนะคะว่า ทักษะชีวิตที่ดีไม่อาจเรียนรู้ได้จากทักษะทางวิชาการหรือความฉลาดทางเชาว์ปัญญา (IQ) เท่านั้น แต่มาจากส่วนผสมที่สมดุลของทักษะการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคม (SEL) ด้วย เพื่อให้นักเรียนมีความสามารถในการเข้าใจและจัดการอารมณ์ของตนเอง รู้จักการตั้งเป้าหมาย และบรรลุเป้าหมาย และมีความเห็นใจต่อผู้อื่น ฉะนั้น การส่งเสริมทักษะทางอารมณ์และสังคมแก่นักเรียนจึงเป็นเรื่องสำคัญซึ่งครอบคลุมไปถึงความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) ด้วย แม้แต่ในสถานการณ์ที่ต้องจัดการเรียนการสอนผ่านออนไลน์ คุณครูก็สามารถส่งเสริมทักษะดังกล่าวให้นักเรียนได้เช่นกัน

EDUCA Review ฉบับเดือนกรกฎาคม 2564 จึงรวบรวมสาระมากมายเกี่ยวกับการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ทางอารมณ์

และสังคม (SEL) ที่มีประโยชน์มาบอกต่อแก่นักเรียน ซึ่งอาจกำลังวางแผนการสอนที่จะสอดแทรกการส่งเสริมทักษะนี้แก่นักเรียน เปลี่ยนห้องเรียนออนไลน์บนหน้าจอสีเหลี่ยมแคบ ๆ ให้มีสีสันด้วยหลากหลายเทคนิค ทีมงานของเราขอส่งกำลังใจให้คุณครูทุกท่านผ่านทุกบทความ หวังว่าสาระที่เราหยิบยกมานำเสนอจะช่วยเติมเต็มไอเดียให้คุณครูสร้างสรรค์การเรียนรู้ที่ดีแก่เด็กไทยต่อไปค่ะ

EDUCA ขอขอบคุณครูและเพื่อน ๆ ทุกคนในแวดวงการศึกษา ที่ดาวนิโสดเอกสารชุดนี้ไปใช้เป็นแนวทางพัฒนาการเรียนรู้ของเด็กไทยยุคใหม่ ทีมงานมีความตั้งใจอย่างยิ่งที่อยากส่งเสริมวิชาชีพครู ให้ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของโลก สุดท้ายนี้ EDUCA ยินดีเป็นสื่อกลางรับฟังเสียงของครูที่อยากบอกเล่าหรือบอกต่อสิ่งดี ๆ เกี่ยวกับการศึกษาในมุมมองของตัวเอง โดยทาง EDUCA ได้เปิดช่องทางให้คุณครูแชร์ทุกประสบการณ์ ทุกปัญหาที่เราได้ที Official Line EDUCA พวกเรายินดีรับฟังนะคะ

@educathai

“ทุกปัญหาของครู
คือ ปัญหาของเรา”
สแกนเพื่อแชร์เรื่องราว
ที่ครูอยากรู้และต้องการ
ความช่วยเหลือ

สารบัญ

Copyright & Disclaimer

All documents, pictures, graphics, and layout of these pages are protected by worldwide copyrights. Unauthorized use, reproduction or distribution of some or all contents of these pages will be prosecuted.

บรรณาธิการ

ดร.นิภาพร กุลสมบุรณ์

กองบรรณาธิการ

จริยา เจริญศิริ

จิราพร เณรธรรม

จิราเจต วิเศษดอนหวาย

สุรศักดิ์ แซ่ลิ้ม

อาทิตย์ยา ไสยพร

กราฟิก

สุนทรี วีระธำรงกูร

ศุภรัตน์ เจริญศิริ

EDUCA Review

กรกฎาคม 2564

Company Name:

Pico (Thailand) Public Company Limited

Address

10 ซอยลาซาล 56 แขวงบางนา
ใต้ เขตบางนา กรุงเทพมหานคร
10260

SEL ทักษะชีวิตสำหรับโลกยุคใหม่

เสริมสร้างทักษะ SEL เพื่อพิชิตโลกยุค AI 04

Game-Based Learning เรียนแบบสนุก เข้าใจแบบสบาย 07

สร้าง SEL ในห้องเรียนออนไลน์ 10

เสริมสร้างทักษะ SEL ผ่านการเรียนรู้ในห้องเรียน

“เช็กอินความรู้สึก” เพื่อฟื้นฟูใจ
เมื่อต้องเรียนออนไลน์ ท่ามกลางวิกฤติโควิด-19 13

ส่งเสริมทักษะทางอารมณ์และสังคม
ด้วยห้องเรียนที่เป็นมิตรต่อความหลากหลายทางเพศ 16

กระตุ้นสมาธิระหว่างเรียนง่าย ๆ ด้วย ASMR 19

รับมือสารพันปัญหาของเด็กนักเรียน 22

สร้าง “พลเมืองโลกยุคใหม่ใส่ใจสังคม”
ด้วยการสอน SDGs 25

คุณครู กับการเป็น Learning Facilitator (8:5:6) 28

EDUCA คัดสรร

TPF Highlight 31

ลองฟัง (E)DU PODCAST
PODCAST รุ่นใหม่ใส่ใจการศึกษา 32

EDUCA พา LEaRN
ประจำเดือนมิถุนายน 2564 | EP.25-28 34

จันทร์ปลุกโปรย
ประจำเดือนกรกฎาคม 2564 | EP.15-18 36

เรียบเรียงโดย จิราพร เณรธรณี

การเรียนการสอนในปัจจุบันมักอัดแน่นไปด้วยหลักวิชาการ เพื่อตอบสนองต่อตลาดแรงงานและก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคใหม่ที่มีหุ่นยนต์และปัญญาประดิษฐ์ (AI) เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของมนุษย์แทบทุกมิติ แต่รู้หรือไม่ว่า ยังคงมีอีกทักษะหนึ่งที่สำคัญต่อการดำเนินชีวิตในโลกยุคใหม่ ซึ่งไม่ใช่วิชาหลักในโรงเรียน แต่เป็นทักษะพิเศษที่ทุกคนสามารถเสริมสร้างได้ เราเรียกกันว่าทักษะการเรียนรู้ทางสังคมและอารมณ์ (SEL)

เมื่อโลกยุคใหม่พยายามผลักดัน AI ให้เข้ามาทำงานแทนที่ประชากรแรงงาน อีกทั้งผู้คนก็

เริ่มห่างเหินกันมากขึ้น เพราะความล้ำสมัยของเทคโนโลยีสื่อสารประเภทต่าง ๆ เช่น สมาร์ทโฟน ไอแพด (iPad) แล็ปท็อป (Laptop) นำไปสู่ปรากฏการณ์ “สังคมก้มหน้า” ฉะนั้นการเรียนการสอนปัจจุบันจึงจำเป็นต้องถ่ายทอดและฝึกฝนทักษะที่เหนือกว่า AI นั่นคือทักษะที่มีความเกี่ยวข้องกับจิตใจ ความรู้สึกแห่งความเป็นมนุษย์ เช่น ความเห็นอกเห็นใจ ความอดทน ความมุ่งมั่นพยายาม การอยู่ร่วมกับผู้อื่น และการควบคุมตนเอง ซึ่งทักษะเหล่านี้ครูสามารถสอดแทรกในรายวิชาต่าง ๆ ให้นักเรียนฝึกฝนได้ง่าย ๆ ผ่านการทำโครงงาน หรือการทำรายงานกลุ่ม นอกจาก

เป็นการเน้นทักษะทางวิชาการอย่างการฟัง พูด อ่าน และเขียนแล้ว การเปิดโอกาสให้เด็กนักเรียนเกิดปฏิสัมพันธ์แบบกลุ่ม ยังเป็นส่วนหนึ่งของการฝึกฝนทักษะทางอารมณ์และสังคม (SEL) ที่นักเรียนทุกคนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง

กรณีเด็กอายุน้อย เช่น ช่วงวัยอนุบาล และช่วงวัยประถมศึกษา ครูอาจนำเกมการศึกษามาให้นักเรียนได้ทำกิจกรรมร่วมกันมากขึ้น โดยกำหนดกฎกติกาการเล่น ให้ครูเข้าร่วมเล่นกิจกรรมกับนักเรียนด้วย เพื่อคอยแนะนำทักษะทางสังคมและอารมณ์ให้แก่นักเรียน และต้องสังเกตพฤติกรรมที่นักเรียนแสดงออกด้วย ยกตัวอย่างเช่น ครูบอกกับนักเรียนว่า “วันนี้ครูสนุกและมีความสุขมาก ๆ ที่นักเรียนทุกคนให้ความร่วมมือดีมากและปฏิบัติตามกฎกติกา แต่ถ้านักเรียนไม่ทำตามกฎกติกา เปลี่ยนกฎตามใจตนเอง และไม่รู้จักแพ้ชนะ นักเรียนจะไม่ได้ทำกิจกรรมนอกห้องสนุก ๆ แบบนี้อีก” โดยครูอาจมีการโต้ตอบกับนักเรียนด้วยการถามคำถามที่สะท้อนความรู้สึกนึกคิดของเด็กได้ว่า พวกเขาารู้สึกอย่างไรที่ได้ทำกิจกรรม หรือต้องทำอะไรถึงจะได้เล่นกิจกรรมสนุกแบบนี้ต่อไป

ปฏิเสธไม่ได้ว่า ทักษะทางสังคมและอารมณ์นับเป็นทักษะที่มีเฉพาะในสิ่งมีชีวิตที่ต้องอาศัยอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มสังคมเพื่อความอยู่รอดในการดำเนินชีวิต ดังนั้น ครูจึงไม่ควรมองข้ามที่จะเสริมทักษะนี้แก่เด็กนักเรียน เพราะเป็นทักษะที่ AI ไม่มี และถูกแทนที่ด้วย AI ไม่ได้ เพียงแต่การฝึกฝนให้นักเรียนมีทักษะ SEL จะต้องมีความต่อเนื่องสม่ำเสมอ トラบที่นักเรียนยังสามารถช่วยเหลือตนเองและดำเนินชีวิตได้อย่างมีคุณภาพ ย่อมไม่ตกเป็นเหยื่อของคำกล่าวหาที่ว่า “ความรู้ท่วมหัว เอาตัวไม่รอด”

แหล่งอ้างอิง

จิราพัชร นิลเยี่ยม. ทักษะทางสังคมฝึกได้
เริ่มต้นง่ายๆ ที่บ้าน. (ม.ป.ป.).

[ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก

https://www.manarom.com/blog/social_skills.html (สืบค้นเมื่อ 17 พฤษภาคม 2564)

ภาววรรณ ธนาเลิศสมบูรณ์. Positive
Learning : ถอดบทเรียนแห่งความสุข ต้นแบบ
การศึกษาจากฟินแลนด์.(2563).

[ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก

<https://www.the101.world/positive-learning-finland> (สืบค้นเมื่อ 17 พฤษภาคม 2564)

เรียบเรียงโดย สุรศักดิ์ แซ่ลิ่ม

ช่วงเวลานี้รูปแบบการเรียนออนไลน์ยังต้องใช้อยู่ และอาจเริ่มขยายเวลามากขึ้น เชื่อว่าคุณครูผู้อ่านทุกท่านคงจะกำลังเริ่มวางแผนการสอน เตรียมสื่อการสอน และเสาะหาวิธีสอนออนไลน์อยู่แน่นอน ซึ่งการหาวิธีสอนออนไลน์ให้มีประสิทธิภาพไม่ใช่เรื่องง่าย เพราะสภาพแวดล้อมของการเรียนออนไลน์กับการเรียนในห้องเรียนแตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง ในวันนี้ EDUCA จึงขอเสนอทางเลือกในการสอนออนไลน์ที่คุณครูทั่วโลกนิยมใช้ นั่นก็คือ Game-based Learning

Game-based Learning (GBL) คือวิธีการสอนผ่านเกม เพื่อให้เด็กนักเรียนเกิดการเรียน

โดยผสมผสานระหว่างเกมกับเนื้อหาอย่างลงตัว การใช้ GBL ในการสอนออนไลน์จะช่วยกระตุ้นให้นักเรียนตื่นตัวระหว่างการเรียนในคาบเรียน รวมถึงช่วยสรุปเนื้อหาที่ได้เรียนในคาบเรียน ผ่านคำถามที่จะใช้เล่นในเกมเพื่อให้นักเรียนได้ทบทวนเนื้อหาทั้งหมดก่อนเลิกเรียน การใช้ GBL ยังช่วยให้นักเรียนมีปฏิสัมพันธ์บ้างผ่านการพูดคุยกันภายในกลุ่มเพื่อกระตุ้นให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ด้วยตัวเองอีกด้วย

Game-based Learning มีให้เลือกใช้มากมาย และหลากหลายมากขึ้น แพลตฟอร์ม Game-based Learning ที่แนะนำคือ

Kahoot! แพลตฟอร์มนี้ คุณครูอาจจะคุ้นหูคุ้นตากันมาบ้างแล้ว เป็นแพลตฟอร์มที่เป็นที่นิยมมากที่สุดในโลกเลยทีเดียว เพราะมีผู้เล่นมากกว่า 1 พันล้านคน จากกว่า 193 ประเทศทั่วโลก และมีเกมให้เล่นมากกว่า 50 ล้านเกม คุณครูสามารถสมัครเป็นสมาชิก และสร้างเกมได้ด้วยตัวเอง เพื่อให้แบ่งปันให้คุณครูท่านอื่นได้นำไปใช้ และด้วยความนิยมของ Kahoot! นี้เอง แพลตฟอร์มจึงไม่ได้จำกัดแค่การให้นักเรียนเล่นเกมอย่างเดียว แพลตฟอร์มยังรวบรวมเพื่อนครูไว้เป็นชุมชนออนไลน์เพื่อแบ่งปันสื่อการสอนผ่าน Kahoot! ให้คุณครูท่านอื่นได้นำไปปรับใช้ในคาบเรียนของตัวเองได้ด้วย รูปแบบเกมของ Kahoot! ก็ง่ายทั้งสำหรับครูและนักเรียน เพราะคุณครูสามารถตั้งคำถาม และเวลาในแต่ละข้อได้เอง ทำให้ครูควบคุมเนื้อหา และเวลาที่จะใช้ผ่านเกมได้อย่างง่ายดาย และระบบของเกมไม่ซับซ้อน ทำให้นักเรียนสามารถเข้าใจวิธีเล่นได้ง่าย

Bamboozle แพลตฟอร์มนี้ คล้าย ๆ กับ Kahoot! แต่มีลูกเล่นของเกมมากกว่า ระบบเกมซับซ้อนขึ้นมาเล็กน้อยแต่ก็ไม่ถึงความเป็นแพลตฟอร์มเกมการศึกษา ครูทั่วโลกได้สร้าง

เกมผ่านเว็บ Bamboozle ไปถึงประมาณ 450,000 เกม ซึ่งคุณครูผู้อ่านก็สามารถสมัครสมาชิกฟรีในเว็บไซต์ เพื่อสร้างเกมของตนเองได้เช่นกัน Bamboozle ทำให้แต่ละเกมมีลูกเล่นเป็นของตัวเอง เพราะถึงแม้ว่าครูจะเล่นเกมนั้นซ้ำ แต่ตัวคำถามจะสลับกันภายในเกม และเพิ่มลูกเล่นที่เรียกว่า Power-up เข้าไปในเกมด้วย เช่น นักเรียนอาจเปิดไม่เจอป้ายคำถามแต่เปิดได้ป้าย “โชคดี” ที่จะช่วยให้ทีมได้แต้มหรือ “ขโมย” ที่จะขโมยแต้มจากฝั่งตรงข้ามเข้าทีมตัวเอง เป็นต้น Power-up เหล่านี้ คุณครูก็สามารถเลือกได้เช่นกัน

นอกจาก Kahoot! และ Bamboozle แล้วก็ยังมีแพลตฟอร์มอื่น ๆ ที่จะมีลักษณะเฉพาะเป็นของตัวเองในแต่ละแพลตฟอร์ม เช่น Quizizz ที่ปรับปรุงปัญหาเรื่องการแสดงคำถามในแต่ละข้อจาก Kahoot! เพราะ Kahoot! จะแสดงคำถามจากหน้าจอของครูเท่านั้น แต่ Quizizz จะปรับปรุงโดยจะแสดงคำถามผ่านหน้าจอนักเรียนแต่ละคนโดยตรง เพื่อให้นักเรียนเห็นคำถามได้อย่างชัดเจน ส่วนหน้าจอของครูจะแสดงคะแนนของแต่ละทีม และ Quizalize ที่มีงานวิจัยรองรับว่าช่วยลดช่องว่างทางผลการเรียนของนักเรียนถึงร้อยละ 8 และยัง

มีฟังก์ชันในการช่วยเก็บข้อมูลของนักเรียน
แต่ละคน เป็นต้น

แม้ Game-based Learning จะมีแพลตฟอร์ม
ให้เลือกมากมาย สามารถนำมาเลือกใช้ได้
สะดวกและช่วยให้คุณครูสอนออนไลน์ได้ง่าย
ขึ้น แต่การใช้ Game-based Learning ต้อง
คำนึงถึงบริบทการเรียนในแต่ละคาบและ
โอกาสในการใช้ เพราะถ้าใช้บ่อยเกินไปหรือ
ติดต่อกันเป็นเวลานาน นักเรียนอาจเกิด
การเบื่อหน่าย ไม่สนุกกับการเล่นเกมเดิม ๆ
ซ้ำ ๆ หรือถ้าใช้กับเนื้อหาที่มีปริมาณมาก
การสอนผ่านเกมอาจไม่ครอบคลุมเนื้อหา
ทั้งหมด คุณครูจึงจำเป็นต้องเลือกใช้รูปแบบ
การสอนอื่นสลับกันไปตามโอกาสเพื่อให้เกิด
ประสิทธิภาพสูงสุด ที่สำคัญอย่าลืมเรื่อง
สำคัญของการเรียนรู้ที่ไม่ใช่เพื่อเอาชนะในเกม
อย่างเดียว แต่เป็นการสร้างความรู้สึกรอย
เรียนรู้ต่อเนื่อง ไม่สิ้นสุด การใช้เกมจึงเป็น
เพียงจุดเริ่มต้น และแรงเสริมในการเรียนรู้
ให้สนุกสนาน และครูควรนำนักเรียนของเรา
ไปสู่การเห็นความสำคัญ และความหมายของ
การเรียนรู้ที่ยั่งยืนด้วย

แหล่งอ้างอิง

https://wbsc.dusit.ac.th/pluginfile.php/534/mod_forum/attachment/4320/GBL%20DOC.pdf, เปลี่ยนห้องเรียนเป็นห้องเล่น
– มหาวิทยาลัยสวนดุสิต (สืบค้นเมื่อ 14 พ.ค. 2564)

https://archive.lib.cmu.ac.th/full/T/2556/km40856cl_ch2.pdf Game-Based Learning - มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (สืบค้นเมื่อ 14 พ.ค. 2564)

<https://kahoot.com/> Kahoot (สืบค้นเมื่อ 14 พ.ค. 2564)

<https://www.baamboozle.com/> Baamboozle (สืบค้นเมื่อ 14 พ.ค. 2564)

<https://quizizz.com/> Quizizz (สืบค้นเมื่อ 14 พ.ค. 2564)

<https://www.quizalize.com/> Quizalize (สืบค้นเมื่อ 14 พ.ค. 2564)

เรียบเรียงโดย จิราพร เณรธรณี

การเรียนออนไลน์ผ่านหน้าจอ เป็นสิ่งที่ท้าทาย และยากลำบากของครูและนักเรียน เพราะขณะที่ทุกคนกำลังนั่งอยู่หน้าจอ ย่อมเป็นเรื่องยากที่จะเข้าถึงความรู้สึกที่อยู่ข้างในจิตใจของแต่ละคน ครูอาจไม่รู้เลยว่าเด็ก ๆ กำลังกังวลใจ เศร้า หวาดกลัว หรือรู้สึกทุกข์จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 ทำให้ครูวัดและประเมินความชอกช้ำทางอารมณ์ของผู้เรียนได้ยากกว่าการเรียนในห้องเรียนแบบต่อหน้า ดังนั้น การเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ทางสังคมและอารมณ์ หรือ Social & Emotional Learning (SEL) จึงเป็นหลักการหนึ่งในการพัฒนาทักษะทางอารมณ์และสังคมแก่ผู้เรียนผ่านการเรียนการสอนออนไลน์ได้ เพราะเด็กจะเติบโตขึ้นเป็นพลเมืองที่ดี

จำเป็นต้องมีทั้งความรู้ความสามารถ และมีวุฒิภาวะทางอารมณ์และสังคมที่ดีด้วย ซึ่งครูอาจลองสอดแทรกวิธีสร้าง SEL แก่นักเรียนผ่าน 5 ทักษะ ดังนี้

1. Self-Awareness

การตระหนักรู้ในตัวเอง

การเข้าใจตัวตนที่แท้จริงของตนเอง คือทักษะสำคัญที่จะทำให้ผู้เรียนประเมินตนเองได้ชัดเจนยิ่งขึ้น รวมถึงรู้จักควบคุมอารมณ์ ความประพฤติของตัวเองได้ด้วย ซึ่งครูสามารถกระตุ้นนักเรียนให้ตระหนักรู้ในตัวเองผ่านกระบวนการสอนที่มีการคิดเชื่อมโยงมากขึ้นได้ โดยการยกสถานการณ์ตัวอย่างมาให้นักเรียน

ฝึกฝนการรับรู้ความคิด ความรู้สึก การกระทำ
ว่าเชื่อมโยงถึงกันอย่างไร เพื่อให้นักเรียนมี
โอกาสทบทวนความรู้สึกนึกคิดของตนเอง

2. Self-Management

การบริหารจัดการตัวเอง

ครูสามารถส่งเสริมทักษะการบริหารจัดการ
ตัวเองให้ผู้เรียนได้ง่าย ๆ เช่น ครูกำหนดการ
ส่งงานและการสอบย่อยออนไลน์ในชั่วโมงเรียน
เดียวกัน เพื่อให้นักเรียนฝึกบริหารเวลาและ
จัดการตัวเอง ว่าควรเตรียมตัวหรือทำอย่างไร
ให้ส่งงานได้ตามกำหนดและสอบย่อยได้อย่างมี
ประสิทธิภาพ โดยเฉพาะการเรียนออนไลน์
ซึ่งครูมีโอกาสร่วมช่วยกระตุ้นนักเรียนได้น้อยกว่า
การเรียนในห้องเรียน ถือเป็นช่วงเวลาในการ
ฝึกฝนทักษะดังกล่าวได้มากกว่าปกติ ซึ่งไม่
เพียงส่งผลดีต่อผู้เรียนในด้านการบริหารงาน
ที่ต้องรับผิดชอบเท่านั้น แต่ผู้เรียนยังสามารถ
จัดการความรู้สึก ความประพฤติก และรู้จัก
ลำดับความสำคัญในชีวิตได้ด้วยตนเอง

3. Responsible Decision-Making

ความรับผิดชอบในสิ่งที่ตัวเองเลือก

ความรับผิดชอบในสิ่งที่ตัวเองเลือก เป็นทักษะ
ที่เกิดจากนักเรียนต้องรู้จักและมีความสามารถ

พิจารณามาตรฐานทางจริยธรรมในสิ่งที่
ตนเองเลือกกระทำ อาจเรียกได้ว่า รู้จักยอมรับ
ความจริงหรือผลที่มีเหตุมาจากตัวนักเรียนเอง
เช่น ในคลาสเรียนออนไลน์ หากนักเรียนเลือก
สอบเก็บคะแนน 100 % แทนการส่งงาน ดังนั้น
หากนักเรียนสอบได้คะแนนไม่ดี เพราะไม่ได้อ่าน
หนังสืออย่างเพียงพอ นักเรียนควรยอมรับและ
รับผิดชอบในการกระทำของตนเองอย่างเข้าใจ
โดยครูต้องเปิดโอกาสให้นักเรียนมีสิทธิ์เลือก
อย่างเสรี และเท่าเทียมกันด้วย

4. Relationship Skills

ทักษะด้านความสัมพันธ์

การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน
นักเรียนกับนักเรียน หรือนักเรียนกับผู้ปกครอง
ฯลฯ ล้วนมีการสื่อสารเป็นหัวใจสำคัญ ไม่ว่าจะเป็น
เป็นการสื่อสารด้วยอวัจนภาษาและวัจนภาษา
โดยเฉพาะการเรียนผ่านออนไลน์ จำเป็นต้อง
อาศัยความกระตือรือร้นและตื่นตัวด้วยกันทั้ง
สองฝ่าย ดังนั้น ครูอาจกำหนดให้นักเรียนสลับ
คู่กันทำงานที่หลากหลายมากขึ้น เพื่อให้
นักเรียนมีโอกาสสร้างความสัมพันธ์กับเพื่อน
คนอื่น ๆ รู้จักการปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนที่ไม่
คุ้นเคย และกล้าแสดงออกมากยิ่งขึ้น

5. Social Awareness

การตระหนักรู้ทางสังคม

ถือเป็นทักษะสำคัญที่ทำให้นักเรียนมีความสามารถที่จะเข้าอกเข้าใจ (empathy) ความรู้สึกของผู้อื่น ไม่ว่าจะเป็นการเรียนออนไลน์หรือในห้องเรียน ย่อมแวดล้อมไปด้วยผู้เรียนที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม ความสามารถ ชีวิตความเป็นอยู่ บุคลิกภาพ และลักษณะนิสัย อย่างกรณีนักเรียนคนหนึ่งมีอุปกรณ์การเรียนที่ไม่ครบพร้อม ทำให้ช่วยเพื่อนนำเสนองานในรูปแบบออนไลน์ได้ไม่เต็มที่ส่งผลให้เพื่อน ๆ ไม่พอใจนักเรียนคนนั้น ครูจึงต้องชี้แนะให้นักเรียนรู้ซึ้งถึงอารมณ์และความรู้สึกของเพื่อน โดยครูอาจถามว่า “ถ้าหนูเป็นเพื่อนที่ขาดอุปกรณ์การเรียน หนูจะรู้สึกอย่างไร และหนูช่วยเพื่อนได้หรือไม่ ?” คำถามนี้จะช่วยกระตุ้นจิตสำนึกให้นักเรียนมีจินตนาการนึกถึงผู้อื่น และเกิดความเข้าอกเข้าใจผู้อื่นมากขึ้น

ทั้งนี้ ครูผู้สอนจะต้องมีทักษะทางอารมณ์และสังคม (SEL) ด้วย จึงจะสามารถถ่ายทอดทักษะดังกล่าวไปสู่นักเรียนได้อย่างมีคุณภาพ และเกิดประสิทธิผลอย่างแท้จริง

แหล่งอ้างอิง

ณิชากร ศรีเพชรดี. SOCIAL AWARENESS ฝึกเด็กๆ เข้าไปถึงใจคนอื่นด้วยคำถาม “ถ้าเป็นเรา-เราจะรู้สึกยังไง”. (2562).

[ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก

<https://thepotential.org/knowledge/social-awareness/> (สืบค้นเมื่อ 1 มิถุนายน 2564)

Everydayspeech. A Guide To Social-Emotional Learning. (n.d.).

[online]. From

<https://everydayspeech.com/guide-to-sel/> (retrieve June 2, 2021)

Roger Weissberg. Why Social and Emotional Learning Is Essential for Students. (2016).

[online]. From

<https://www.edutopia.org/blog/why-sel-essential-for-students-weissberg-durlak-domitrovich-gullotta>

(retrieve June 2, 2021)

“ใช้อินความรู้สึก”
เพื่อฟื้นฟูใจ
เมื่อต้องเรียนออนไลน์
ท่ามกลางวิกฤตโควิด 19

เรียบเรียงโดย จิราเจต วิเศษดอนหวาย

วิกฤตการณ์ของโควิด-19 ส่งผลกระทบต่อพัฒนาการด้านอารมณ์ และสังคมของนักเรียน เพราะรูปแบบการเรียนรู้ต้องอยู่บนพื้นที่ออนไลน์มากขึ้น ปฏิสัมพันธ์จึงลดน้อยลงจนนำไปสู่ความเครียด ความโดดเดี่ยว ความท้อแท้ในการเรียนรู้ท่ามกลางวิกฤติ นักจิตวิทยานิยามอาการเหล่านี้ว่า กำแพงกั้นการเรียนรู้ (Hitting the Pandemic Wall) เราจะมีวิธีอย่างไรเพื่อฟื้นฟูใจให้ครูและนักเรียนพร้อมสำหรับการเรียนรู้ใหม่ ๆ แม้ต้องห่างไกลกัน

การฝึกสติ (Mindfulness) เป็นกระบวนการหนึ่งซึ่งกำลังได้รับความนิยมในหลายโรงเรียนทั่วโลก

หลังจากวิกฤติโควิด-19 ได้มีการเก็บข้อมูลในโรงเรียนทั้งรัฐบาล และเอกชนในประเทศสหรัฐอเมริกาที่ได้นำกระบวนการฝึกฝนสติให้รู้เท่าทันอารมณ์มาใช้ในห้องเรียน พบว่าผู้เรียนมีสมาธิมากขึ้น และเรียนรู้ได้ดีขึ้น เพราะธรรมชาติของสมองจะทำหน้าที่ได้ดีเมื่อผู้เรียนอยู่ในสภาวะอารมณ์ที่เป็นทางบวก จะทำให้สมองส่วนที่ทำหน้าที่คิด จำ ประมวลผลทำงานได้อย่างราบรื่น

กิจกรรม “ใช้อินความรู้สึก” เป็นหนึ่งในกิจกรรมฝึกสติ โดยครูมีหน้าที่รับฟังอย่างไม่ตัดสินเพื่อให้ผู้เรียนระบุนุความรู้สึก และอารมณ์วันนี้ได้อย่างจริงใจ

วันนี้จะลองยกตัวอย่างบทสนทนาในกิจกรรม
เช็กอินความรู้สึก เพื่อให้คุณครูสามารถนำไป
ปรับใช้ได้ในห้องเรียนได้

ครู: วันนี้ครูอยากชวนทุกคนมาร่วมแบ่งปัน
ความรู้สึกของนักเรียน โดยบอกว่าวันนี้นักเรียน
รู้สึกอย่างไรบ้าง

นักเรียน: วันนี้หนูรู้สึกเบื่อมากเลยคะ ไม่อยาก
เรียน ไม่รู้จะทำยังไงดี

ครู: นักเรียนกำลังรู้สึกเบื่อ ทำให้ไม่อยากเรียน
ใช่ไหมคะ พอดีบอกได้ไหมคะ ว่าอยากให้ครูหรือ
เพื่อน ๆ ช่วยอะไรบ้าง เพื่อให้เรารู้สึกดีขึ้น

นักเรียน: อยากให้ครูไม่ดุ แล้วก็อยากเล่น
kahoot ค่ะ

จะเห็นว่านอกจากการรับฟังโดยไม่ตัดสินแล้ว
การที่ครูแสดงให้เห็นว่าความรู้สึก และอารมณ์
ของนักเรียนแต่ละคนนั้นเป็นเรื่องธรรมชาติ
ที่เกิดขึ้นได้กับมนุษย์ทุกคน และยอมรับรับฟัง
ส่วนประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นกับตัวนักเรียนคือการ
รู้เท่าทันอารมณ์ของตนเอง ซึ่งจะมีส่วนช่วยให้
เขาหาทางรับมือกับอารมณ์ของตนเองระหว่าง
การเรียนรู้ได้โดยมีครู และเพื่อนเคียงข้างร่วมกัน
หาทางออก

คุณครูอาจนำกิจกรรม”เช็กอินความรู้สึก” ไป
บูรณาการร่วมกับรายวิชาที่ตนสอนได้ในช่วง
ต้นของคาบเรียนได้ เช่น ในวิชาคณิตศาสตร์
เชื่อมโยงกับเรื่องสถิติอารมณ์ของเพื่อนใน
ห้อง ภาษาไทยเรื่องเพิ่มคลังคำศัพท์เรียกชื่อ
อารมณ์ หรือวิชาศิลปะใช้สีแสดงแทนอารมณ์
ขอส่งกำลังใจให้คุณครูทุกท่านนำพาลูกศิษย์
ฝ่าวิกฤติไปได้ด้วยกัน

แหล่งอ้างอิง

Michael Ray. (2020 July 17). Translating Mindfulness to Distance Learning. Retrieved May 7, 2020 from <https://www.edutopia.org/article/translating-mindfulness-distance-learning>

Jena Brooker. (2020 Nov 23). How Mindfulness During Class Can Help Students and Teachers. Retrieved May 7, 2020 from <https://www.kqed.org/mindshift/57002/how-mindfulness-during-class-can-help-students-and-teachers>

ส่งเสริมทักษะทาง อารมณ์และสังคม ด้วยห้องเรียนที่เป็นมิตร ต่อความหลากหลายทางเพศ

เรียบเรียงโดย จิราเจต วิเศษดอนหวาย

พัฒนาการด้านอารมณ์และสังคมในมิติทางเพศเป็นเรื่องที่ถูกพูดถึงมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นผลจากสถานการณ์ความรุนแรงในสังคมโลกที่เกิดขึ้นด้วยเหตุแห่งเพศ ปัญหาสุขภาพจิตของเยาวชนที่มีความหลากหลายทางเพศ รวมทั้งเพศชายหญิงตามกรอบสังคม จึงมีหลายประเทศในแถบยุโรปที่เริ่มจัดสิ่งแวดล้อมทางการเรียนรู้และการเลี้ยงดูเด็กให้มีความเป็นมิตรต่อความหลากหลายมากยิ่งขึ้น ด้วยแนวคิด Gender Neutral หรือความเป็นกลางทางเพศ

วัยเด็ก เป็นวัยแห่งการเรียนรู้และเริ่มต้นในการ

วางรากฐานความเข้าใจในชีวิต การจัดสิ่งแวดล้อมทางการเรียนรู้ที่เป็นกลางทางเพศ จะช่วยให้เขาได้รับโอกาสพัฒนาทักษะชีวิตทุกด้าน เช่น การจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนที่สวิตเดน มีนโยบายส่งเสริมให้เด็กได้ทำกิจกรรมที่หลากหลาย ไม่อยู่ภายใต้ข้อจำกัดทางเพศ หรือโรงเรียนในประเทศอังกฤษที่สร้างห้องน้ำแบบไม่ระบุเพศในโรงเรียนประถมศึกษา นอกจากนี้ ครูยังร่วมสร้างบรรยากาศที่เป็นมิตรและไม่อดกลั้นต่อความรุนแรงในเรื่องเพศสภาพ (Zero tolerance approach to violence against LGBTQ+) เช่น มีภาพหรืองานศิลปะสร้างในห้องใดห้องหนึ่งของโรงเรียน

วางธงสีรุ้งที่บ่งบอกความหลากหลายทางเพศตามจุดต่าง ๆ ในโรงเรียน ระมัดระวังการใช้คำที่แบ่งแยกเพศ เพื่อให้เด็กสะดวกใจและกล้าที่จะเปิดเผยเพศสภาพของตนเอง (come out) และโรงเรียนควรมีนโยบายชัดเจนในเรื่องป้องกันการกลั่นแกล้งรังแกด้วยเหตุแห่งเพศอย่างเข้มแข็ง

มีงานวิจัยหลายชิ้นชี้ให้เห็นว่า การเลี้ยงเด็กในสภาพแวดล้อมแบบเป็นกลางทางเพศไม่ได้ก่อให้เกิดผลลัพธ์ทางด้านลบ ไม่ว่าด้านพัฒนาการและอารมณ์ ผลการวิจัยระยะเวลากว่า 20 ปี จากการนำแนวคิดความเป็นกลางทางเพศไปใช้ในการออกแบบหลักสูตรแกนกลางของประเทศสวีเดน เมื่อเทียบเด็กจากโรงเรียนอนุบาลแบบดั้งเดิม กับเด็กนักเรียนจากโรงเรียนที่เป็นกลางทางเพศซึ่งมีแนวโน้มจะเล่นกับเด็กที่มีเพศแตกต่างจากตนเองมากกว่า พบว่าผลจากการเล่นกับกลุ่มเพื่อนที่มีความหลากหลายทางเพศตั้งแต่เด็ก ทำให้เด็กมีพัฒนาการทางอารมณ์ที่มั่นคง และมีทักษะทางสังคมที่มากกว่าเด็กๆ ซึ่งได้รับการปลูกฝังทางเพศอย่างเคร่งครัด นอกจากนี้ ยังพบข้อมูลที่น่าสนใจด้วยว่า เด็กผู้ชายที่ถูกอบรมเลี้ยงดูใน

สภาพแวดล้อมแบ่งแยกเพศชัดเจน มีแนวโน้มจะโตไปเป็นคนก้าวร้าวมากกว่าเด็กที่ถูกเลี้ยงดูอย่างเป็นกลางทางเพศ

สังคมไทยในอนาคตอาจต้องปลูกฝังค่านิยมใหม่ เพื่อให้สังคมไทยเป็นสังคมแห่งผู้คนที่มีอัตลักษณ์หลากหลายอยู่ร่วมกันได้อย่างมีศักดิ์ศรีและมีคุณค่าในตัวเอง โดยเริ่มต้นจากห้องเรียนเป็นก้าวแรก และมีคุณครูเป็นผู้ปกป้องช่วยคนแรกในการสร้างความเปลี่ยนแปลงนั้นให้เกิดขึ้นจริง

แหล่งอ้างอิง

Disha Roy Choudhury. (2019 December 13). Gender-neutral parenting will help children develop higher emotional intelligence. Retrieved June 3, 2020 from <https://indianexpress.com/article/parenting/family/gender-neutral-parenting-will-help-children-develop-higher-emotional-intelligence-6163595/>

Ellen Barry. (2018 March 24). In Sweden's Preschools, Boys Learn to Dance and Girls Learn to Yell. Retrieved June 3, 2020 from <https://www.nytimes.com/2018/03/24/world/europe/sweden-gender-neutral-preschools.html>

Liesl Goecker. (2018 Mar 30). The Results of Sweden's Extreme Gender-Neutral Education. Retrieved June 3, 2020 from <https://theswaddle.com/the-results-of-extreme-gender-neutral-education>

เรียบเรียงโดย อาทิตยา ไสยพร

ในการเรียนการสอนแต่ละคาบ คุณครูพบปัญหาเหมือนกันหรือเปล่า นั่นคือนักเรียนของเรามักเหม่อลอย หันหน้าไปยังหน้าต่างบ้าง ประตูห้องเรียนบ้าง หรือพอครูหันหน้าเข้ากระดานเมื่อไร นักเรียนต้องจับกลุ่มคุยกับเพื่อนทุกที แม้แต่วันที่ครูถามนักเรียนว่า “เข้าใจหรือไม่เข้าใจ บทเรียนตรงไหนบ้าง” นักเรียนของเราก็กังวลตอบกลับมาว่า “เข้าใจแล้ว” ทั้งที่ความจริงเขาไม่เข้าใจเลยตั้งแต่ต้น หากมีอาการแบบนี้เกิดขึ้น แสดงว่านักเรียนของเรากำลังประสบปัญหาการขาดสมาธิในระหว่างการเรียนการสอนนั่นเอง ซึ่งเป็นเรื่องธรรมดาที่สมาธิในการจดจ่อมักมีจำกัด ฉะนั้น ครูจึงต้องค้นเวลาฟื้นฟูสมาธิของนักเรียน

สักเล็กน้อย เพื่อเป็นการผ่อนคลายและช่วยให้นักเรียนพร้อมที่จะเรียนต่อไป วันนี้ EDUCA จึงขอแนะนำให้คุณครูได้รู้จักกับสิ่งที่เรียกกันว่า ASMR

รู้จัก ASMR คืออะไร

ASMR หรือ Autonomous Sensory Meridian Response คือ อาการที่สมองตอบสนองต่อประสาทรับรู้สัมผัสอัตโนมัติ ทั้งการมองเห็น การได้ยิน การสัมผัส ซึ่งช่วยทำให้เกิดความรู้สึกผ่อนคลาย และมีสมาธิในการทำสิ่งต่าง ๆ มากขึ้น ASMR จึงมีรูปแบบที่หลากหลาย เช่น เน้นการใช้เสียงเพื่อกระตุ้นประสาทสัมผัส ไม่ว่าจะเป็น

เสียงจากธรรมชาติ หรือเสียงรับประทานอาหาร
ซึ่งใน YouTuber มีผู้ใช้งานสร้าง Content เอาไว้
อย่างแพร่หลายก็ถือเป็น ASMR เช่นกัน

Giulia Poerio เป็นนักวิจัยคนแรก ๆ ที่ทดลองไข
ข้อสงสัยเกี่ยวกับ ASMR ว่าทำงานต่อสมอง
ของคนเราได้อย่างไร เธอทำการทดสอบกลุ่ม
ตัวอย่างที่มีปัญหาเรื่องการนอนหลับให้ลองดู
คลิป ASMR ผลปรากฏว่ากลุ่มตัวอย่างตอบ
กลับมาเป็นเสียงเดียวกันว่า ASMR สามารถช่วย
แก้ปัญหาการนอนหลับของพวกเขาได้จริง
อีกทั้งยังมีงานวิจัยการบันทึกคลื่นสมองของ
คนหลากหลายกลุ่มระหว่างดู ASMR แล้วพบ
ผลลัพธ์ที่ว่า ASMR มีส่วนช่วยทำให้สมองของ
พวกเขาผ่อนคลาย ลดอาการเครียด และสร้าง
อารมณ์บวกได้เช่นเดียวกับการฟังเพลงอีกด้วย

ประโยชน์ของ ASMR

นอกเหนือจากงานวิจัยข้างต้น ASMR ยังช่วย
แก้ปัญหาอื่น ๆ ได้อีก เช่น ปัญหาเกี่ยวกับสมาธิ
ASMR ช่วยเพิ่มความสามารถในการจดจ่อกับ
สิ่งต่าง ๆ ได้ดีขึ้น เหมาะอย่างยิ่งที่คุณครูจะ
นำไปใช้ระหว่างพักการเรียนการสอนในคาบเป็น
ระยะเวลาสั้น ๆ เพื่อกระตุ้นให้เด็กนักเรียนมีสมาธิ

ลดความเครียด และความกดดันจากการเรียนได้

การเรียนการสอนที่มีคุณภาพจำเป็นอย่างยิ่งที่
ครูจะต้องหาวิธีการดึงสมาธินักเรียนให้จดจ่ออยู่
กับบทเรียนมากที่สุด การกระตุ้นนักเรียนด้วย
ASMR จึงเป็นเครื่องมือหนึ่งที่มีความน่าสนใจ
ไม่ว่าจะเป็นการสอดแทรกกิจกรรมเล็ก ๆ น้อย ๆ
ระหว่างจัดการเรียนการสอน การฟังเพลง หรือ
ดูวิดีโอที่ปลุกการตื่นตัวของระบบประสาท เมื่อ
สมองนักเรียนได้รับการกระตุ้นให้มีชีวิตชีวา
อีกครั้ง การเรียนการสอนก็จะมีประสิทธิภาพ
ตามมาเช่นกัน

แหล่งอ้างอิง

NAPATSAKORN C. (2563). มาทำความรู้จักกับ ASMR. 9 มิถุนายน 2564, จาก <https://library.mju.ac.th/pr/?p=11202&fbclid=IwAR13ILJm89BOhKzCIRjKSXm8YpMyXZ0cZS0KB756WMBFMRP0ZfOsUQ7qBxY>

Peerapong Kaewthae. (2561). ASMR บำบัดอารมณ์ความรู้สึกด้วยเสียงกระซิบให้เสียช่านไปทั้งสมอง. 5 มิถุนายน 2564, จาก https://www.fungjaizine.com/article/story/asmr?fbclid=IwAR2FRdf9mly6sekxsq6qR9cbMv1zt906T_q78HNwxcz72LBliVh-IDY9awA

เรียบเรียงโดย จิราพร เณรธรณี

เมื่อนักเรียนแต่ละคนจากหลากหลายครอบครัวที่มีความแตกต่างกัน ต้องมาอยู่รวมกันเป็นสังคมในโรงเรียน จึงไม่แปลกที่จะเกิดปัญหามากมายให้ครูต้องช่วยแก้ไขและตักเตือนอยู่เสมอ ไม่ว่าจะเป็นนักเรียนระดับปฐมวัยไปจนถึงนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ซึ่งเป็นความจริงที่ว่า ปัญหาที่เกิดขึ้นกับเด็กมักมีปัจจัยสำคัญมาจากการเลี้ยงดูของพ่อแม่และอิทธิพลของกลุ่มเพื่อน เช่น เด็กนักเรียนที่เป็นลูกคนเดียวมักไม่ค่อยมีเพื่อน อาจเพราะมีนิสัยเอาแต่ใจ ไม่ใส่ใจความรู้สึกของคนอื่น แสดงถึงลักษณะการอบรมเลี้ยงดูจากครอบครัวที่ใส่ใจทุกความต้องการของเด็กมากเกินไป อยากได้อะไรก็พร้อมจัดหามาให้ แต่แน่นอนว่า ทุกสารพันปัญหาย่อมมีวิธีรับมือเสมอ

และครูสามารถนำวิธีแก้ไขปัญหากับตัวเด็กนักเรียนไปปรับใช้ร่วมกับการจัดการเรียนการสอนได้ ดังนี้

การเข้าสังคมไม่เป็น

มักเกิดกับนักเรียนที่เป็นลูกคนเดียว หรือเด็กที่มีปัญหามาจากที่บ้าน ดังนั้น ครูต้องคอยสังเกตพฤติกรรมทั้งในและนอกชั่วโมงเรียน เมื่อพบปัญหาดังกล่าวเกิดขึ้น ครูสามารถแก้ไขได้โดยเน้นการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อน ให้นักเรียนทำงานเป็นกลุ่ม หรือครูใช้วิธีการพูดคุยในเรื่องที่นักเรียนคนนั้นสนใจ เพื่อให้นักเรียนรู้สึกเป็นกันเอง มีความสุขที่มีเพื่อนพูดคุย และอาจนำไปสู่การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับเพื่อนคนอื่น ๆ ด้วย

การไม่รู้จักร่วมกัน

ถือเป็นอีกหนึ่งปัญหาที่ครูมักพบในห้องเรียนเสมอ ครูอาจใช้วิธีการพูดให้นักเรียนมีความเข้าอกเข้าใจผู้อื่น (empathy) เช่น การพูดให้นักเรียนเกิดจิตสำนึกและมองสะท้อนกลับมายังตัวเองว่า หากเป็นตัวเราที่ต้องการความช่วยเหลือ หรือกำลังขาดสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่เพื่อนอีกคนมี เราจะรู้สึกอย่างไร เราอยากให้เพื่อนมีน้ำใจต่อเราไหม นั่นเพราะการแบ่งปันหรือการมีน้ำใจเป็นทักษะหนึ่งที่สำคัญในการอยู่ร่วมกันเป็นสังคม

ความวิตกกังวล

เด็กนักเรียนที่ภายนอกมีหน้าตาขี้อาย ขี้อึดปด แต่ภายในอาจบอบช้ำจากปัญหาที่บ้าน เช่น พ่อแม่ทะเลาะกัน มีปัญหากับพ่อแม่ ปัญหาฐานะครอบครัว ฯลฯ คงเป็นเรื่องยากที่ครูจะทราบถึงปัญหาของเด็กได้จากการมองเพียงภาพรวมภายนอก ครูจึงต้องเป็นผู้ใส่ใจและคอยสังเกตนักเรียนทั้งกิริยาท่าทางและคำพูด เมื่อพบว่านักเรียนมีความวิตกกังวลในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ครูอาจเริ่มช่วยแก้ไขด้วยการคอยให้กำลังใจเด็ก ซึ่งครูจำเป็นต้องรู้จักกลวิธีในการพูดด้วย

ฉลาดเกินไป

นักเรียนที่ฉลาดมากกว่าเพื่อนร่วมชั้นเรียนอาจพบปัญหาอื่นตามมา เช่น การเข้ากับเพื่อนไม่ได้

เพราะมีพัฒนาการทางความคิดมากกว่าเพื่อนคนอื่น ครูจึงต้องเข้าใจถึงปัญหานี้ว่าเป็นธรรมชาติของมนุษย์ และเข้าไปพูดคุยกับนักเรียนให้มากขึ้น เพื่อรับฟังปัญหาและชี้แนะการปรับตัวให้เด็กเข้ากับผู้อื่น ไม่ควรปล่อยให้เขารู้สึกแปลกแยก แต่ต้องช่วยนำทางให้นักเรียนเห็นว่าความฉลาดของเขา ไม่ได้เป็นสิ่งปิดกั้นเขาจากเพื่อนและสังคม และเขาอาจใช้ความฉลาดในทางที่ก่อประโยชน์แก่ส่วนรวมได้

นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ

ครูต้องคอยสังเกตและดูแลนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษอยู่ห่าง ๆ เพราะอาจมีบางสิ่งที่เขาต้องการความช่วยเหลือมากกว่าเพื่อนคนอื่น เช่น ความผิดปกติทางการได้ยิน ความผิดปกติทางการมองเห็น ความล่าช้าทางการเรียนรู้ ซึ่งครูจะต้องสอนเพื่อน ๆ ในห้องให้เข้าใจถึงความแตกต่าง มีความเห็นอกเห็นใจต่อเพื่อน เพื่อให้ นักเรียนทุกคนอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุขและช่วยเหลือกันในการเรียนรู้

สังคมในโรงเรียนคือแหล่งรวมผู้คนหลากหลายพ่อพันธุ์แม่ การเผชิญหน้ากับสารพันปัญหาจึงเป็นสิ่งที่ทั้งนักเรียนและครูต่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ครูจึงต้องคอยสังเกตและแก้ไขปัญหาดังกล่าวด้วยทักษะการเรียนรู้ทางสังคมและอารมณ์ และใช้ใจของครูสอนนักเรียนให้สามารถอยู่ในสังคมที่มากด้วยปัญหาได้อย่างมีคุณภาพ และมีความสุข

แหล่งอ้างอิง

บุญชนก ธรรมวงศา. สังคมดี เพราะเด็กรู้คิดและคิดดี มีคุณครูเป็นผู้ช่วยคนสำคัญ. (2562). [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก <https://thepotential.org/knowledge/teaching-children-to-think/> (สืบค้นเมื่อ 25 มิถุนายน 2564)

Trainkru. เข้าสังคมไม่เป็น ไม่รู้จักแบ่งปัน! 5 ปัญหาพบบ่อยของเด็กในรั้วโรงเรียน!!! รวมทั้งวิธีแก้ไข. (2562). [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก <https://www.trainkru.com/เข้าสังคมไม่เป็น-ไม่รู้/สาระความรู้/> (สืบค้นเมื่อ 25 มิถุนายน 2564)

เรียบเรียงโดย สุรศักดิ์ แซ่ลิ่ม

ในยุคโลกาภิวัตน์ “แนวคิดพลเมืองโลก” เริ่มเป็นที่สนใจของผู้คนทั่วโลกมากขึ้น ซึ่งหมายถึงประชาชนทุกคนล้วนเป็นผู้ที่อาศัยอยู่บนโลกเหมือนกันทั้งสิ้น ไม่มีการแบ่งเชื้อชาติ เพศ หรือเผ่าพันธุ์ และยึดหลักการที่ว่า “มนุษย์ทุกคนมีศักดิ์และสิทธิ์ และควรได้รับการพัฒนาอย่างยั่งยืน” เมื่อแนวคิดพลเมืองโลกแพร่หลายในหมู่คนรุ่นใหม่มากขึ้น การตระหนักถึงการพัฒนาสังคมโลกก็เริ่มตามมา ก่อเกิดเป็นแนวคิดที่ว่าด้วยพลเมืองโลกพัฒนาสังคมโลกที่ขยายไปในวงกว้าง กระทั่งองค์การสหประชาชาติเริ่มหันมาขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนายั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) ในปี 2558 เพื่อกำหนดให้เป็นเป้าหมายร่วมกันของทุกประเทศเกี่ยวกับการพัฒนาอย่างยั่งยืน

จึงทำให้พลเมืองโลกรุ่นใหม่ใส่ใจปัญหาสังคมที่เกิดขึ้นทั่วโลก โดยไม่แบ่งแยกว่าเป็นประเทศตัวเองหรือไม่อีกต่อไป เพื่อร่วมกันมองหาวิธีแก้ปัญหาเหล่านั้นอย่างยั่งยืน

การสอนให้นักเรียนตระหนักถึง SDGs นับเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง เพื่อปลูกฝังให้นักเรียนมองเห็นถึงปัญหาสังคมที่กำลังเกิดขึ้น และปัญหาเหล่านั้นจำเป็นต้องอาศัยพลังของนักเรียนในอนาคตมาช่วยปรับเปลี่ยนและพัฒนาให้สังคมดีขึ้นกว่าเดิม ในฐานะ “ผู้เปลี่ยนแปลงและพัฒนา” ทั้งนี้ การเรียนการสอนเรื่อง SDGs จึงจำเป็นต้องมีครูเป็นผู้คอยชี้ปัญหา นำทางให้นักเรียนคิดตาม โดยครูไม่ใช่ผู้ถ่ายทอดเนื้อหาเพียงอย่างเดียว แต่ยังคงต้องแสดงให้เห็น

ว่าการเปลี่ยนแปลงสังคมด้วยการประพัตินเป็นผู้ดำเนินการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาของนักเรียนเป็นเรื่องสำคัญต่ออนาคต เพื่อให้นักเรียนมองว่าครูเป็นผู้นำและแบบอย่างในเรื่องดังกล่าว รวมถึงครูต้องเป็นแหล่งข้อมูลภายในห้องเรียน ให้นักเรียนได้เก็บเกี่ยวมุมมองดี ๆ ที่อาจจุดประกายความคิดให้นักเรียนนำไปต่อยอดได้

ประโยชน์ทางอ้อมของการสอน SDGs อีกข้อหนึ่งคือ การรู้จักตนเอง เรื่องนี้ถือเป็นปัญหาที่นักเรียนไทยต้องประสบมาทุกยุคสมัย แต่ด้วยขอบเขตเนื้อหาของ SDGs ที่ครอบคลุมศาสตร์หลายแขนงและทุกอาชีพ จึงมีส่วนช่วยให้นักเรียนมองเห็นสิ่งที่ตัวเองชอบและไม่ชอบ ถนัดและไม่ถนัด ตลอดจนสามารถเข้าใจถึงทักษะที่ตัวเองมีหรืออยากมี สิ่งที่ต้องดำเนินการจะทำหรือมีแรงบันดาลใจที่จะทำในอนาคตได้ ทั้งนี้ ครูต้องจัดการเรียนการสอน SDGs ด้วยการทำให้เป็นห้องเรียนแห่งบทสนทนาที่เต็มไปด้วยบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ที่ดีที่สุด อย่าสอน SDGs ด้วยการให้นักเรียนจดจำเนื้อหาในรูปของตัวหนังสือมากเกินไป เพราะด้วยเนื้อหาของ SDGs ที่ค่อนข้างเยอะอาจทำให้นักเรียนมีทัศนคติที่ไม่ดีในการเรียน รวมทั้งไม่เกิดประโยชน์อันใดในการส่งเสริมให้นักเรียนเกิดกระบวนการคิดวิเคราะห์

การสอน SDGs ให้ได้ประสิทธิภาพจำเป็นต้องจัดให้ห้องเรียนเป็นพื้นที่แห่งการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

ให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นหรือแนวคิดของตัวเองได้อย่างเต็มที่ ซึ่งจะช่วยให้นักเรียนตกตะกอนความคิดของตนเอง และพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิเคราะห์ (Critical Thinking) ได้ด้วย แม้ว่าเนื้อหาเป้าหมาย SDGs จะเน้นหนักไปทางกลุ่มสาระสังคมศึกษา แต่แท้จริงแล้วครูสามารถบูรณาการเนื้อหาดังกล่าวได้ในหลายสาขาวิชา เช่น การสอนวิทยาศาสตร์ให้เห็นถึงการรับมือกับภาวะโลกร้อนในระดับประชาคมโลก การพัฒนาระบบนิเวศทางทะเลและมหาสมุทร หรือการบูรณาการระบบการย่อยอาหารกับการแก้ปัญหาความหิวโหยของผู้คนในประเทศต่าง ๆ การสอนภาษาไทยด้วยการบูรณาการด้านการอ่าน โดยให้นักเรียนอ่านบทความเสริมเกี่ยวกับการพัฒนาสังคมตาม SDGs หรือบูรณาการด้านการเขียน โดยให้นักเรียนเขียนเรียงความแสดงแนวความคิดเกี่ยวกับการพัฒนาสังคมตาม SDGs เป็นต้น

สุดท้ายนี้ ขอฝากความคิดเห็นสั้น ๆ ให้ลองขบคิดกันว่าจริงหรือไม่ที่ “การสอน SDGs เป็นหนึ่งในหลายวิธีในการส่งเสริมนักเรียน จุดมุ่งหมายสำคัญของการเรียนการสอนทางสังคม คือการแนะแนวทางให้นักเรียนเติบโตไปเป็นพลเมืองโลกที่มีคุณภาพ ช่วยพัฒนาสังคมและพัฒนาโลกได้อย่างยั่งยืน เพราะพวกเขาคืออนาคตของชาติ ซึ่งมีครูในฐานะผู้ดำเนินการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาเป็นผู้นำทาง”

แหล่งอ้างอิง

สวัสดี SDGs (2) – ว่าด้วยเป้าหมาย (Goals) 17
เป้าของ SDGs, จาก

<https://www.sdgmovement.com/2017/06/01/goals/> [สืบค้นเมื่อ 17 มิถุนายน 2564]

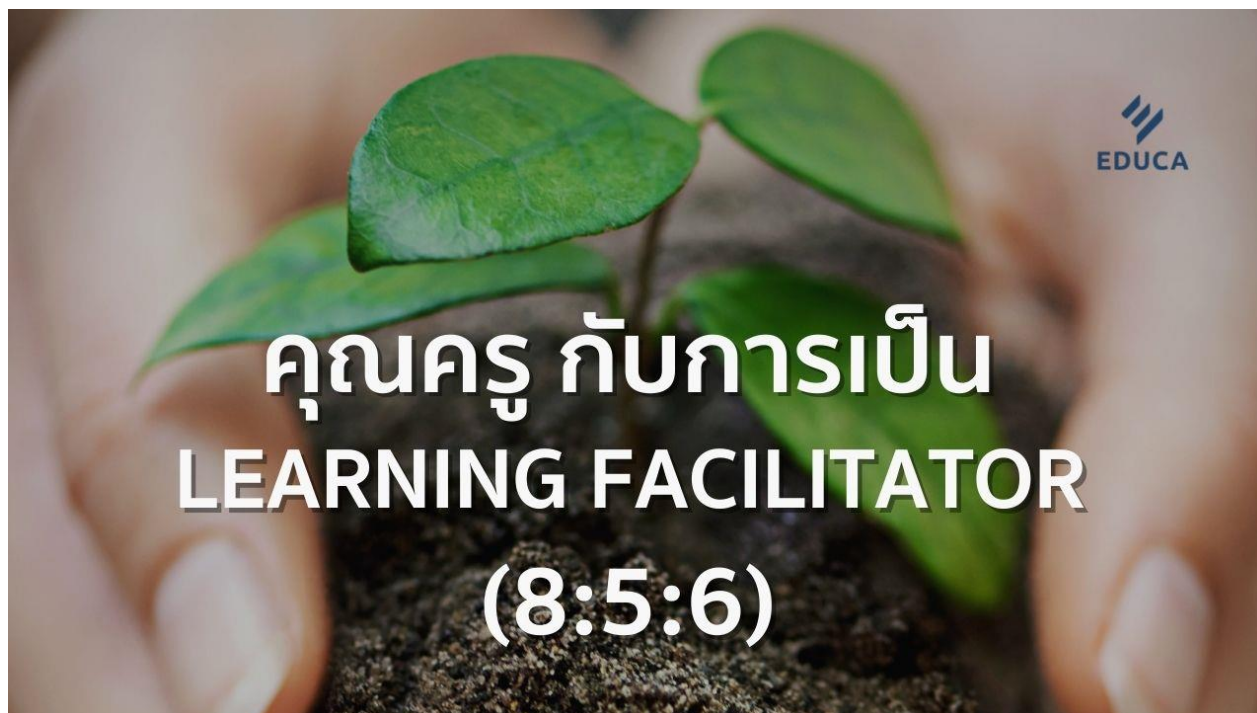
สวัสดี SDGs (1) – ข้อมูลพื้นฐาน, จาก
<https://www.sdgmovement.com/2017/05/21/hello-sdgs-1/> [สืบค้นเมื่อ 17 มิถุนายน 2564]

ระบบย่อยอาหารกับการพัฒนาอย่างยั่งยืน
(SDGs), จาก

<https://inskrum.com/idea/-MOWqv0hytTPPalGrhpn>
[สืบค้นเมื่อ 17 มิถุนายน 2564]

เป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษ Sustainable
Development Goals (SDGs) ฉบับเต็ม, จาก
<https://siam.edu/wp-content/uploads/2018/10/Sustainable-Development-Goals.pdf>

[สืบค้นเมื่อ 17 มิถุนายน 2564]

เรียบเรียงโดย อาทิตยา ไสยพร

เมื่อเราพูดถึงบทบาทหน้าที่ของคุณครู เราจะนึกถึงหน้าที่ในการสอน หรือการจัดการเรียนรู้เป็นหลักใช่ไหมคะ แต่ที่สำคัญไปกว่านั้นคือการสร้างทัศนคติทางบวกให้นักเรียนมีต่อวิชาที่กำลังเรียนรู้ หากนักเรียนจมอยู่กับความรู้สึกทำไม่ได้ เก่งไม่พอ สิ่งเหล่านั้นจะทำให้นักเรียนเกิดความรู้สึกไม่ชอบการเรียนรู้วิชานั้น ๆ ไปได้ทั้งนี้ เราสามารถหาวิธีสนองความต้องการเรียนรู้ของนักเรียนร่วมกัน โดยการเพิ่มบทบาทการเป็น Facilitator หรือ ผู้อำนวยความสะดวกให้นักเรียนเข้าถึงเนื้อหาสาระความรู้ได้ง่ายขึ้นดีกว่า

Learning Facilitator (ผู้อำนวยความสะดวกการเรียนรู้) คือ ใคร

Facilitator คือ ผู้นำกระบวนการเรียนรู้ เพื่อให้เกิดชุดความรู้ใหม่ขึ้นจากภายในจิตใจของผู้เรียนเอง ชุดความรู้ใหม่นั้นมีได้หลากหลาย ทั้งมุมมองใหม่ ความหมายใหม่ ความรู้สึกใหม่ ความคุ้นชินใหม่ กระบวนการใหม่หรือรอบความเชื่อใหม่ ที่สำคัญต้องสร้างพื้นที่ปลอดภัยต่อการเรียนรู้ สร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ร่วมกัน ตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียน และเอื้อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม รวมไปถึงการเป็น Facilitator ที่ดีสิ่งที่ต้องมีคือทักษะการเป็นผู้ฟังที่ดี ฟังอย่างลึกซึ้งอันประกอบด้วย

การไต่ถามความรู้สึก และความต้องการของอีก
คน ตั้งใจด้วยหัวใจ เข้าอกเข้าใจ ไม่จับผิดตัดสิน

8 ทักษะที่จำเป็นสำหรับ facilitator ประกอบด้วย

- 1.ทักษะการฟัง (Listening)
- 2.ทักษะการตั้งคำถาม (Questioning)
- 3.ทักษะการให้โอกาสแลกเปลี่ยนความคิด
(Sharing)
- 4.ทักษะการแก้ปัญหา (Problem Solving)
- 5.ทักษะการแก้ไขข้อขัดแย้ง (Resolving
Conflict)
- 6.ทักษะการยอมรับผู้อื่น (Accepting Others)
- 7.ทักษะการนำเข้าสู่การอภิปราย (Leading)
- 8.ทักษะการบริหารเวลา (Time Management)

นอกจากทักษะทั้ง 8 ด้านที่กล่าวไปข้างต้นแล้ว
การสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้นั้นมี 5 Key
Principles ที่คุณครูผู้ทำหน้าที่ Facilitator จะ
สามารถนำไปใช้เพื่อช่วยสร้างให้ผู้เรียนได้เกิด
การเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ได้แก่

- 1.Esteem รักษาและเพิ่มการเห็นคุณค่าในตัวเอง
- 2.Empathy ฟังและตอบสนองอย่างเข้าอกเข้าใจ
- 3.Involvement สนับสนุนการมีส่วนร่วม

4.Share แลกเปลี่ยนแบ่งปันเพื่อสร้างความไว้วางใจ

5.Support เสนอความช่วยเหลือเมื่อจำเป็น

อีกหนึ่งสิ่งที่คุณครูไม่ได้ไม่นั้นคือ 6 Key Actions
หลักการสอนในรูปแบบ Facilitation ที่จะช่วยให้
คุณครูทำหน้าที่ได้ดียิ่งขึ้น ได้แก่

- 1.ใช้ Key Principles ช่วยให้ผู้เรียนเกิด
ความรู้สึกมีคุณค่าและเป็นส่วนหนึ่งของ
การเรียนการสอน
- 2.เชื่อมั่นในวิชาที่สอน แสดงออกถึงความเชื่อ
ส่วนบุคคล ในแนวคิด เครื่องมือ และเนื้อหาที่สอน
หรือกิจกรรมที่ทำ
- 3.อธิบายวัตถุประสงค์ของหลักสูตร/วิชา
รวมถึงเครื่องมือ กิจกรรม ที่ใช้ในการสอน
- 4.ใช้ทักษะการสังเกตและวัดผล ครูต้องมั่นใจว่า
ผู้เรียนมีความเข้าใจตรงกันในสาระสำคัญตาม
หัวข้อที่กำหนดในเวลาที่กำหนด
- 5.เน้นไปที่ประโยชน์ส่วนตนของผู้เรียน ทั้ง
ประโยชน์ของการใช้แนวคิด ทักษะ เครื่องมือที่ได้
จากการเรียนไปใช้ในการทำงาน
- 6.มีความชัดเจนในการนำกิจกรรมต่าง ๆ ใช้
ภาษาที่เข้าใจง่ายในการอธิบายถึงกิจกรรมว่า
ต้องทำอะไร อย่างไร และเมื่อไร

จากคำแนะนำข้างต้นเห็นได้ชัดเลยนะคะว่า คุณครูนั้นไม่ได้เพียงแค่สร้างองค์ความรู้และสนับสนุนการเรียนรู้แก่นักเรียนเท่านั้น แต่คุณครูนั้นยังมีบทบาทไปถึงการเป็นผู้อำนวยความสะดวกให้นักเรียนได้สร้างองค์ความรู้ในแบบของตัวเองได้อีกด้วย

เชื่อเลยว่าในอนาคต
บทบาทของคุณครูในโรงเรียนจะเป็นผู้นำ
การเปลี่ยนแปลงให้นักเรียนได้อีกมากมาย
ไม่เพียงแต่การเป็นครูเพื่อสอนความรู้
อย่างเดียวอีกต่อไป

แหล่งอ้างอิง

ธีรญญ์ รัน. (2021, January 22). ผู้อื้ออำนวย
กระบวนการเรียนรู้ : Learning facilitator.
runWISDOM.com.
<https://www.runwisdom.com/2018/07/learning-facilitator>

กชวร จัยมณี.(2563). เอกสารประกอบการสอน
บทบาทหน้าที่และทักษะที่จำเป็นของนักจัด
กระบวนการเรียนรู้, หน้า 1-29.; กชวร จัยมณี,
26พฤษภาคม 2564

วัลยา ธนศพงษ์ธรรม. (2564). บทบาทของ
Facilitator. 27 พฤษภาคม 2564,จาก
[http://cms2.swu.ac.th/Portals/195/บทบาท
ของ%20facilitator3กค57wanlaya.pdf](http://cms2.swu.ac.th/Portals/195/บทบาทของ%20facilitator3กค57wanlaya.pdf)

Tham namprom. (2563). Facilitating
Learning... เปลี่ยนครู ให้ไปดูแลขั้นตอนที่เรียนรู้
ง่าย. 27 พฤษภาคม 2564,จาก
<https://reder.red/facilitating-learning-06-07-2020/>

EDUCA คัดสรร

TPF Highlight

New Normal Instruction การสอนวิถีใหม่แบบโรงเรียนราชินีบน

“
การคุยกันแบบ PLC
ต้องตั้งประเด็นคำถามให้เพื่อน
คิดอย่างรอบคอบ
สืบสอบสะท้อนผล
จนเกิดเป็นบทเรียน
ที่จะนำไปปรับปรุงแผน
ด้วยตนเอง ก่อนที่จะไปใช้สอน
ในห้องเรียน
— ดร.พรุณ ศิริศักดิ์
โรงเรียนราชินีบน

TPF x EDUCA

คลิกเพื่อรับชม

Home-Based Learning Community

การสอบแบบ HBLC ฉบับโรงเรียนเพลินพัฒนา

คลิกเพื่อรับชม

“
Everything - Based Learning
ทุกสิ่งในบ้านสามารถ
นำมาใช้เรียนรู้ได้
แต่หัวใจสำคัญคือการเชื่อมโยง
และเรียนรู้จากกันและกัน
— อ.วิภา ว่องไววิทย์
โรงเรียนเพลินพัฒนา

TPF x EDUCA

EDUCA POSCAST

ลองฟัง (E)DU Podcast รุ่นใหม่ใส่ใจการศึกษา

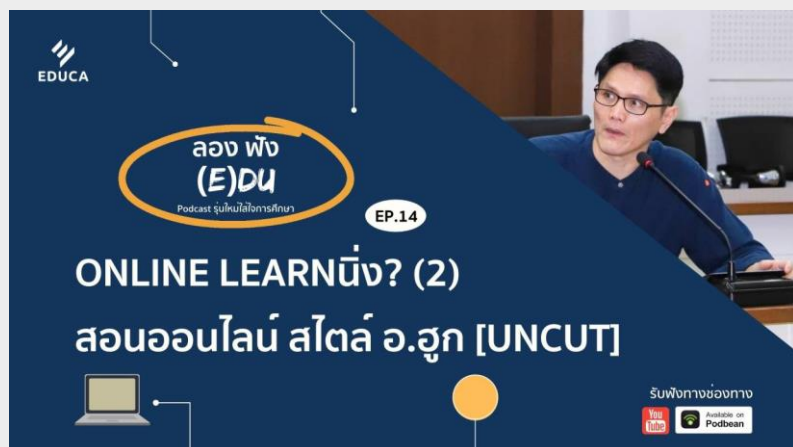
ลองฟัง (E)DU Podcast รวมสาระ
ฟังเพลินที่อยากให้ทุกคนลองฟังกัน

[คลิกรับฟังได้ที่นี้](#)

EDUCA POSCAST

ลองฟัง (E)DU Podcast ประจำเดือนกรกฎาคม 2564

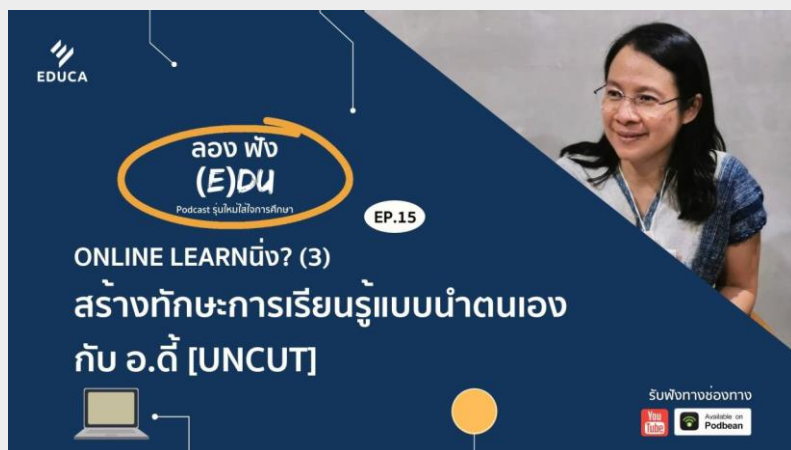
ลองฟัง (E)DU Podcast:
Online Learnนิ่ง? (2)
สอนออนไลน์ สไตล์ อ.อูก
(ฉบับ Uncut)

[คลิกรับฟังผ่าน YouTube](#)

[คลิกรับฟังผ่าน EDUCA](#)

ลองฟัง (E)DU Podcast:
Online Learnนิ่ง?
สร้างทักษะการเรียนรู้
แบบนำตนเอง กับ อ.ดี
(ฉบับ Uncut)

[คลิกรับฟังผ่าน YouTube](#)

[คลิกรับฟังผ่าน EDUCA](#)

EDUCA พา LEaRN

ประจำเดือนกรกฎาคม 2564 | EP.25-28

EDUCA พา LEaRN

EPISODE 25

ละครสัตว์ของพวกเรา

A Very Special Circus

[คลิกเข้าชมผ่าน YouTube](#)

[คลิกเข้าชมผ่าน EDUCA](#)

EDUCA พา LEaRN

EPISODE 26

เปิดโลกโรงเรียนหลากหลายภาษา

A Love of Languages

[คลิกเข้าชมผ่าน YouTube](#)

[คลิกเข้าชมผ่าน EDUCA](#)

EDUCA พา LEaRN

ประจำเดือนกรกฎาคม 2564 | EP.25-28

EDUCA พา LEaRN

EPISODE 27

เปลี่ยนบทบาท เสริมบทเรียน

KS3/4 Modern Foreign
Languages - Pupil As Teacher

[คลิกรับชมผ่าน YouTube](#)

[คลิกรับชมผ่าน EDUCA](#)

EDUCA พา LEaRN

EPISODE 28

สอนออกเสียง Phonics

คาบนี้ไม่เสียน้ำตา

Phonics without Tears

[คลิกรับชมผ่าน YouTube](#)

[คลิกรับชมผ่าน EDUCA](#)

จันทร์ปลุกโปรย

ประจำเดือนกรกฎาคม 2564 | EP.15-18

จันทร์ปลุกโปรย EP.15: เพื่อนดี เพื่อนแท้..กัลยาณมิตร

[คลิกชมผ่าน YouTube](#)

[คลิกชมผ่าน EDUCA](#)

จันทร์ปลุกโปรย EP.16: ครู...ผู้สร้างการเปลี่ยนแปลง

[คลิกชมผ่าน YouTube](#)

[คลิกชมผ่าน EDUCA](#)

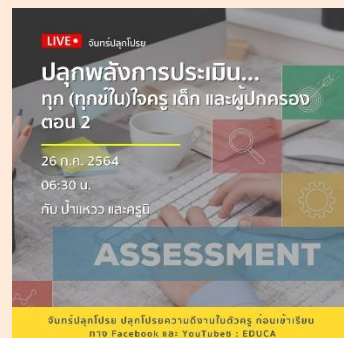
จันทร์ปลุกโปรย EP.17: ปลุกพลังการประเมิน...ทุก (ทุกขั้วใน) ใจครู เด็ก และผู้ปกครอง ตอน 1

[คลิกชมผ่าน YouTube](#)

[คลิกชมผ่าน EDUCA](#)

จันทร์ปลุกโปรย EP.18: ปลุกพลังการประเมิน...ทุก (ทุกขั้วใน) ใจครู เด็ก และผู้ปกครอง ตอน 2

[คลิกชมผ่าน YouTube](#)

[คลิกชมผ่าน EDUCA](#)

สแกน QR Code ลงทะเบียนอัปเดต ความรู้ก่อนใคร

หรือคลิก Link

<https://forms.gle/WyHa3X114vxeBV1TA>

educathai.com

EDUCA

สแกนเพื่อติดตาม
พูดคุยกับ EDUCA
ได้ที่หลากหลาย
ช่องทาง

EDUCA

@educathai

#COVID

หยุดครูไม่ได้อ

© Copyright EDUCA Thai, 2021 All
Rights Reserved

